

6 ŞUBAT 2008 TARİHİNDE MTA ESKİ GENEL MÜDÜRÜ SADRETTİN ALPAN'IN ULUSLAR ARASI KATILIMLI TIBBİ JEOLOJİ SEMPOZYUMU'NDAKİ AÇILIŞ KONUŞMA METNİ

Sayın Başkan, Sayın Genel Müdür, Değerli Misafirler, Kongreye katılan değerli Tıp Doktorları ve Jeoloji Mühendisleri (Yer Bilimciler), Kimyacılar, Ziraat Mühendisleri, Biyologlar, Veteriner Hekimler, Epidemiologlar, Halk sağlığı uzmanları, Radyasyon Fizikçileri.

İnsan vücudu madenle doludur, bütün bitki ve her canlıda maden vardır, teneffüs ettiğiniz havada maden vardır, içtiğiniz sularda maden vardır, yediğiniz her gıdada sebze veya et içerisinde maden vardır. Yaşadığınız her yerde, dünyanın-yer yüzeyinde, kabuğunda ve içerisinde maden vardır. Madensiz bir yaşam yoktur ve düşünülemez, yalnız konut, makine alet gibi her türlü günlük ihtiyaçlar için değil, sağlıklı bir yaşam için çeşitli maddelere ihtiyaç vardır.

Vücudumuzdaki çeşitli maden azlığı veya çokluğu insanların yaşamında faydalı veya zararlı etkiler yapabilir.

Tıbbi maden/jeoloji arasındaki ilişki 64 yıl evvel 1944 yılında İngiltere de Birmingham Üniversitesi'nde maden mühendisliği öğrencisi iken ve Cornwall Geevor kalay madenlerinde pratik çalışmamı yaparken "Silikosis" hastalığını öğrenmekle başladım. Daha sonra yine öğrenciliğim sırasında İngiltere'deki kömür madenlerinde çalışırken kömür tozlarının teneffüsü ile karşılaşan silikose benzeyen akciğer hastalıklarını öğrendim.

Tıbbi jeoloji ile ilgili çalışmalar 1960 lı yıllarda 40-45 yıl evvel başladı. 1960 lı yıllarda ben MTA Genel Direktörü iken Mihallıçık civarında asbest aramaları yapıyorduk. Çok önemli bir asbest rezervi bulunmuştu. Tamam, Türkiye asbest bakımından dünyada en zengin Kanada'yı yakalayacak diye seviniyordum. O sırada şimdi burada toplantıda aramızda olan Hacettepe Üniversitesi Profosörlerinden Dr. Y. İzzettin Barış bir İngiliz veya Kanada'lı bilim adamı ile beni ziyarete geldi.

Prof. Dr. Y. İzzettin Barış bir köyde hastalık ve ölüm vakaları varmış yerinde etüt yapmak istiyoruz, bize yardım için bir jeolog bir jeep verir misiniz dedi. O anda, benim içim sızladı; bu etkisi asbest üretim ve kullanılmasına negatif bir etkisi olacak mı diye düşündüm, fakat onlara hiçbir şey hissettirmedim, kendilerine yardımcı olarak MTA dan jeolog Asım Göktepe'yi ayrıca bir de jeep vereceğimizi bildirdim. Netice malum asbestin zararlı olduğu bildirildi. Kısa bir süre sonra bütün dünyada asbest kullanımı yasak oldu. Biz de asbest aramalarını üzümlere durdurduk. Prof. Dr. Y. İzzettin Barış'ın bu konu ile ilgili yazdığı kitabın bir kopyasını takriben 15-20 yıl sonra ben Birleşmiş Milletlerde iken 1980 li yıllarda (1987) de aldım. Bu fırsattan istifade ederek Prof. Dr. Y. İzzettin Barış'ı özellikle insan sağlığı için bu konuda yaptığı başarılı çalışma için kutlar ve kitap için teşekkür ederim. Jeoloji mühendisi Asım Göktepe'yi de kutlarım.

Tıp ile Jeoloji (yerbilimciler) arasındaki ilişkiye MTA'nın katkısını gösteren bu örnekten sonra ikinci bir örnek yine 1960 lı yıllarda civa aramalarında 40-45 yıl evvel oldu. Almanya'da eğitim gören MTA öğrencisi bir jeolog ile bir Alman öğrenci hocaları Alman Profosör nezaretinde MTA'nın destek ve yardımı ile doktora tezi olarak İzmir Karaburun'da civa etüdü yapıyorlardı. Karaburun'da onları ziyaretim sırasında bana verdikleri bilgilere göre önemli bir civa cevheri bulunması imkânı vardı. Bende onlara İzmir Karaburun-Uşak-Konya bir civa kuşağı olacak, bu kuşakta yapacağımız civa aramaları ile önemli civa bulunarak Türkiye o zaman Avrupanın en zengin civa ülkesi olan İspanyayı yakalayacağız diye düşünerek sevindim. Ancak kısa bir süre sonra Birleşik Amerika "civa zehirli kullanılması da yasak" deyince bütün ümitler boşa gitti. MTA civa aramaları durdu Etibank ta civa işletmelerini kapattı.

Hava kirliliği yönünden karbonmonoksit ve karbondioksit gazları ve sülfür sağlığa zarar verir. Ankara'da 1950 li yıllarda hava kirliliği vardı. 1960 yılında Genel Direktör olur olmaz 48 yıl evvel, MTA'yı Ankara içinden çıkarıp şimdi bulunduğumuz bu yere getirmeye karar verdim. O zamanlar

burası şehir dışı idi elektrik, su yoktu şehir otobüsü yoktu, burası kırsal bir arazi idi, hiçbir ev, tesis, inşaat yoktu kısacası; Eskişehir yolu üzerinde Konya yolu köprüsünden itibaren hiçbir şey yoktu. İlk inşaat MTA ile başladı. Daha sonra Orta Doğu Teknik Üniversitesi, diğer Üniversiteler, Devlet Kuruluşları, Hastaneler bu tarafa taşındı, uydu şehirler kuruldu. Çünkü o zaman burası şehirden uzaktı fakat havası temizdi. Şimdi ise şehir merkezi oldu trafik ve kalabalıktan MTA'ya gelmek zor oldu.

MTA'yı buraya getirişimin birinci nedeni Ankara'nın hava kirliliğinden kurtarmaktı fakat ikinci esas maden aramaya, bilimsel araştırma çalışmalarına imkân vermektir.

MTA'nın birinci önemli görevi memleketimizin ekonomik kalkınması ve zenginleşmesi için endüstriyel kalkınma için gerekli maden, endüstriyel hammadde ve enerji kaynakları olarak, petrol, kömür, jeotermal enerji ve nükleer enerji hammaddelerini bulmaktır. Bu konuda MTA başarılı bir şekilde çalışmış ve halen yapmaktadır.

MTA'nın ikinci önemli görevi ise bilimsel çalışmalar ve araştırmalar yapmaktır. Jeolojik harita yapımı, jeoteknik çalışmalar jeolojik bilimsel etütler ile deprem çalışmaları yapmak, bulunan maden endüstriyel hammaddelerin zenginleştirilmesi, kullanım imkânları ve alanlarının araştırılması için araştırmalar yapmak.

Bütün bu teknik ve bilimsel çalışmalar için uygun bina ve laboratuvarlara ihtiyaç vardır. Bu nedenle 1966 yılında taşınır kimya ve teknoloji laboratuvarları kuruldu. 1966 yılında şimdiki yerimize taşınır taşınmaz ilk yapılan araştırma geride bıraktığımız Ankara'daki hava kirliliğini önlemek için araştırmadır. Bir Alman Profesörü (Jappelt) nezaretinde laboratuvarlarımızda linyitten (Dumansız Yakıt) briket yapmak oldu. İyi neticeler alındı, deneme için linyit briketler yakıldı ben dışarıda duman göremedim. Patent alındı. Maalesef çalışma öyle kaldı, insan sağlığı için alınan bu başarılı neticenin ileride uygulanması ile zengin linyit kömürlerimizin değerlendirilmesi çok yararlı olacaktır.

Civa ve asbest gibi bazı madenlerin insan sağlığına zarar vermesine mukabil insan sağlığı için birçok maden de çok yararlıdır. Sağlığı güçlendirmek için demir, magnezyum, çinko, krom, kalsiyum, bakır, manganaz vitaminleri verilir.

Hastalıkları tedavi için kullanılan birçok ilaçta madenlerin kimyasal bileşikleri kullanılır. Ayrıca doğada bulunan fakat henüz faydalanamadığımız çeşitli elementlerden yararlanmak için araştırmalar yapmak da gereklidir.

İlişkiyi, daha iyi belirtecek Uluslar arası Katılımlı Tıbbi Jeoloji Sempozyumunun tertip edilmesi çok önemlidir. Şimdiye kadar başarılı jeolojik bilimsel çalışmalar yapan MTA'nın gerek bu sempozyuma ve gerekse ileride Tıbbi Jeoloji konusunda önemli katkılarda bulunacağına inanıyorum.

Böyle çok önemli bir sempozyumu düzenleyen MTA'yı, Sempozyum Yürütme ve Bilim Kurullarını, Yöneticileri ve konuşmacıları, sempozyuma katılan her meslekten sunucu ve katılımcıları, görevlileri kutlarım, hepimize saygılarımla çalışmalarınızda başarılar dilerim.